

Nr 324.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående användande av överskott i djurgårdskassan för vissa anläggningar vid Drottningholms, Ulriksdals, Haga och Strömsholms slott m. m.; given Stockholms slott den 19 april 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att av djurgårdskassans överskottsmedel må utbetalas

dels under år 1919

till säkerställande av Ulriksdals kungsgårds förvaltning och drift
högst..... kronor 12,000;

dels ock under innevarande år samt därefter tillsvidare årligen
under erforderlig tid

för anskaffande av elektrisk kraft till Drottningholms elektricitetsverk samt anordnande av elektrisk belysning i vissa till Ulriksdals, Haga och Strömsholms slott hörande lägenheter och byggnader m. m intill ett sammanlagt belopp av 100,000 kronor ävensom till gäldande av ränta härå, i den mån medel för ändamålet av riksmarskalksämberet upplånats, ett belopp av högst..... kronor 10,000.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 april
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anförde härefter:
I skrivelse den 17 mars 1908 angående regleringen av utgifterna under riksstatens första huvudtitel anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och i vad mån de till den s. k. djurgårdskassan inflytande inkomster kunde, förutom till det med kassan avsedda ändamål, användas jämväl till de kungl. lustslottens underhåll, och därefter till riksdagen inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

I proposition den 8 maj samma år hemställde därefter Kungl. Maj:t, att riksdagen måtte medgiva, att för utförande av byggnads- och reparationsarbeten vid Haga och Ulriksdals slott med därtill hörande byggnader finge av den s. k. djurgårdsfonden användas ett belopp av

254,000 kronor. Riksdagen biföll på det sätt Kungl. Maj:ts framställning, att riksdagen för sin del medgav, att, tillsvidare och till dess annorlunda bleve bestämt, för bestridande av de nödigaste underhållsarbetena å ifrågavarande slottsbyggnader vid Haga och Ulriksdal finge av de räntemedel, som tillfördes djurgårdskassan från djurgårdsfonden, årligen användas ett belopp motsvarande räntan å 254,000 kronor.

Sedan vissa mindre delar av de erforderliga reparations- och ombyggnadsarbetena blivit, i enlighet med en av arkitekten i överintendentens-ämbetet, hovintendenten G. A. H. Lindgren utarbetad plan, utförda under åren 1908 och 1909, hemställde Kungl. Maj:t i proposition den 4 april 1910, att riksdagen måtte medgiva, att av den behållning, som djurgårdskassan kunde lämna för år 1910, ett belopp av intill 25,000 kronor finge användas till utförande av byggnads- och reparationsarbeten vid Ulriksdals slott med därtill hörande byggnader.

Denna framställning vann riksdagens bifall.

I sammanhang med tillstyrkandet av sistberörda framställning redogjorde dåvarande chefen för finansdepartementet för den utredning, som i anledning av riksdagens anhållan verkställdes angående djurgårdsfonden och djurgårdskassan. I det jag hänvisar till den redogörelse, som då lämnades, tillåter jag mig nu allenast erinra därom, att bemälda departementschef i likhet med riksmarskalksämberet ansåg, att allenast frågan om användande av djurgårdskassans överskott för år 1910 då kunde komma under bedömande. I vad mån djurgårdskassan framdeles kunde lämna tillgång till bestridande av kostnad för de kungl. lustslottens underhåll, syntes honom böra bero på särskild utredning varje år, till följd varav frågan om ett dylikt användande av djurgårdskassans överskottsmedel borde tills vidare årligen hänskjutas till riksdagens prövning.

I enlighet med detta uttalande hava sedermera framställningar gjorts till 1911—1917 års riksdagar angående användande av överskott i djurgårdskassan till byggnadsarbeten m. m. vid åtskilliga av de kungl. lustslotten.

Vissa av dessa framställningar hava emellertid avsett disposition av överskottsmedel icke blott för löpande utan även för nästpåföljande år och i ett par fall till och med för längre tid framåt. Sålunda föreslog Kungl. Maj:t i en den 7 april 1916 till riksdagen avlåten proposition, nr 179, riksdagen medgiva, att till gäldande av kostnaderna för utförande av vissa restaureringsarbeten å Ulriksdals slott intill ett belopp av 296,000 kronor ävensom till gäldande av ränta, i den mån medel av

riksmarskalksämberet för ändamålet upplånats, finge av djurgårdskassans överskottsmedel årligen under erforderlig tid, räknat från och med år 1916, användas ett belopp av högst 30,000 kronor. Denna framställning blev av riksdagen bifallen. Beslutet ändrades sedermera vid 1917 års riksdag, efter hemställan från Kungl. Maj:t, därhän, att det totalbelopp, som finge för ändamålet användas, höjdes med 97,050 kronor, vilket samtidigt föranledde en ökning av årliga amorteringsbeloppet från högst 30,000 till högst 35,000 kronor. Vidare hemställde Kungl. Maj:t i en den 16 april 1917 till riksdagen avlåten proposition, nr 277, om medgivande till utbetalning ur djurgårdskassans överskottsmedel av, bland annat, *dels* under år 1918 ett belopp av 9,000 kronor till fortsatta reparationsarbeten å växthus vid Haga och *dels* under år 1918 och tillsvidare årligen under därpå följande år ett belopp av högst 12,000 kronor till säkerställande av Ulriksdals kungsgårds förvaltning och drift samt ett belopp av 3,000 kronor till bidrag till underhåll och vård av Haga slottspark. Även dessa framställningar blevo av riksdagen bifallna, dock så, att anslaget för säkerställande av Ulriksdals kungsgårds förvaltning och drift bestämdes att utgå allenast för år 1918.

I skrivelse den 28 mars 1918 har nu riksmarskalksämberet, sedan Djurgårdens räkenskaper för år 1917 blivit avslutade, meddelat, att med hänsyn till djurgårdskassans ställning vid ingången av innevarande år och dess beräknade inkomster under samma år, kassans överskottsmedel, även efter det ovan omförmälda fyra till utbetalning under år 1918 avsedda belopp å tillhoppa 59,000 kronor utanordnats, komme att lämna tillgång till bestridande under innevarande och följande år av åtskilliga kostnader för de kungl. slotten; och har ämbetet i anledning härav och sedan ämbetet närmare redogjort för de ändamål, som enligt ämbetets mening främst borde tillgodoses med de överskottsmedel, som ytterligare stode till förfogande, hemställt, att av dessa medel måtte få utbetalas

dels under år 1919:

till säkerställande av Ulriksdals kungsgårds förvaltning och drift högst 12,000 kronor,

dels ock under år 1918 och tillsvidare under erforderligt antal år:

till amortering och förräntande av medel, avsedda att upplånas för anskaffande av elektrisk kraft till Drottningholms elektricitetsverk samt elektrifiering av till Ulriksdals, Haga och Strömsholms slott hörande lägenheter och byggnader högst 10,000 kronor.

Till stöd för framställningen i vad den avser anvisande av medel för säkerställande av Ulriksdals kungsgårds förvaltning och drift har riksmarskalksämberet anfört följande:

Säkerställande av Ulriksdals kungsgårds förvaltning och drift.

Riksmarskalksämberet.

»Vad då först beträffar *Ulriksdals slott* får riksmarskalksämberet i underdånighet erinra, hurusom ämbetet i underdånig skrivelse den 19 mars 1917 — efter att hava lämnat en utförlig redogörelse för Ulriksdals slotts och kungsgårds ekonomiska ställning, utvisande, bland annat, att slottskassan, som under de gångna åren av olika anledningar gått förlustig flera av dit förut inflytande inkomster, utan att kassans utgifter i motsvarande mån kunnat nedbringas, då befunno sig i en synnerligen bekymmersam ställning — framhöll otillräckligheten av nuvarande anslag för Ulriksdals slott ävensom nödvändigheten av att vidtaga åtgärder icke blott för beredande av medel till gäldande av den skuld, vari slottskassan då häftade, utan även för beredande av ökade årliga inkomster för framtiden, åtminstone för de närmaste tiotalen av år, för Ulriksdals slott och kungsgård.

Med hänsyn härtill och på grund av i övrigt angivna skäl hemställde riksmarskalksämberet i underdånighet, att ur djurgårdskassans överskottsmedel måtte få tagas i användning *dels* under år 1917 vissa belopp till gäldande av slottskassans skuld, till täckande av under året befarad brist samt till bekostande av vissa reparationsarbeten, *dels ock* från och med år 1918 och tillsvidare, till dess annorlunda kunde varda bestämt, årligen ett belopp av högst 12,000 kronor att tagas i anspråk i den mån de för Ulriksdals kungsgårds förvaltning och drift i övrigt tillgängliga medel visade sig icke motsvara de för varje år enligt i nåder fastställd utgiftsstat förefintliga behov.

Sedan Eders Kungl. Maj:t med anledning härav i ärendet avlatit nådig proposition till riksdagen, har Eders Kungl. Maj:t och riksdagen jämlikt nådigt brev den 8 juni 1917 medgivit, bland annat, att av djurgårdskassans överskottsmedel finge utbetalas till säkerställande av Ulriksdals kungsgårds förvaltning och drift högst 12,000 kronor, vilket anslag dock bestämts att utgå allenast för år 1918.

I skrivelse till riksmarskalksämberet den 15 november 1917 har därefter ståthållarämbetet på Ulriksdals och Haga slott, med förmälan att de till Ulriksdals slottskassa beräknade anslagen och inflytande arrendemedlen m. m. under år 1919 icke kunde täcka de för samma år erforderliga utgifterna därstädes, anhållit, att, för säkerställande av förvaltningen och driften vid sagda slott under nyssnämnda år, ett anslag av 12,000 kronor från djurgårdskassan måtte anvisas.

Uti riksmarskalksämberets förberörda underdåniga skrivelse den 19 mars 1917 förklarade ämbetet sig, med stöd av den där lämnade utredningen, anse, att ett från och med år 1918 tillsvidare med högst 12,000 kronor årligen från djurgårdskassan utgående bidrag till Ulriksdals slottskassa skulle möjliggöra, att Ulriksdals kungsgårds förvaltning och drift kunde för framtiden obehindrat fortgå.

I likhet med vad riksmarskalksämberet sålunda under nästlidna år uttalat, håller ämbetet jämväl nu före — särskilt med avseende fäst at å ståthållarämbetets nyssberörda framställning och då hittills sådana förhållanden icke inträtt, som skulle kunna öva något inflytande på Ulriksdals slottskassas ekonomiska ställning — att nämnda slottskassa jämväl för år 1919 är oundgängligen i behov av ett liknande bidrag från djurgårdskassan, som för innevarande år anvisats.

Under åberopande av vad riksmarskalksämberet sálunda anförst och med hänvisning till den av ämberet i förberörda underdåniga skrivelse den 19 mars 1917 lämnade utredning rörande Ulriksdals slotts och kungsgårds ekonomiska ställning, får riksmarskalksämberet i underdånighet hemställa, att av djurgårdskassans överskottsmedel måtte få under år 1919 för nu ifrågavarande ändamal användas ett belopp av högst 12,000 kronor, att tagas i anspråk i den mån de för Ulriksdals kungsgårds förvaltning och drift i övrigt tillgängliga medel visa sig icke motsvara de för sagda år enligt i nåder fastställd utgiftsstat förefintliga behov.»

Elektrifiseringsåtgärder vid Drottningholms, Ulriksdals, Haga och Strömsholms slott.

Vidkommande härefter riksmarskalksämberets hemstállan om beredande av medel för anskaffande av elektrisk kraft till Drottningholms elektricitetsverk samt elektrifiering av vissa till Ulriksdals, Haga och Strömsholms slott hörande lägenheter och byggnader stöder sig densamma på särskilda från státhállarämberena á Drottningholms, Ulriksdals och Haga samt Strömsholms slott till riksmarskalksämberet inkomna framställningar.

Státhállarämberet på Drottningholms slott.

Státhállarämberet på *Drottningholms* slott har i skrivelse den 15 februari 1918 i detta avseende anförst följande:

I samband med restaureringen av Drottningholms slott åren 1907—1912 anlades ett elektricitetsverk, där kraften alstrades genom 2 Bolinders fotogenmotorer. vardera om 45 hästkrafter. Detta elektricitetsverk, som från början endast avsåg belysning inom slottet, hade sedermera successivt utvidgats, så att kraften för närvarande dessutom användes för belysning inom villaområdet på Drottningholmsholmsmalmen och i kungsgårdens ekonomi- med flera byggnader ävensom för upp-pumpning av vatten för vattenledningen. drivning av pumparna för värmeledningen i slottet, tröskverk, separator, spannmålskross m. m. Elektricitetsverkets drift vore dock nu hotad genom bristen på fotogen, bränn- och smörjoljor och skulle icke, utan vidtagande av andra anordningar, kunna fortsättas nästa höst. Härigenom skulle synnerligen stora svårigheter uppstå. Slottet bleve obeboeligt. då varken belysning. vatten- eller värmeledningar kunde fungera. Sistnämnda ledningar skulle avsevärt skadas genom att stå tomma liksom ackumulatorbatteriet genom att stå oladdat. Vattenbehállaren i vattentornet, vilken vore avsedd att användas i händelse av eldfara, bleve icke bruklig för sitt ändamal, och synnerligen stora svårigheter skulle uppstå för driften av kungsgårdens jordbruk, som vore beroende av med elektricitet drivna maskiner och belysning.

Sedan státhállarämberet på grund härav hos vattenfallsstyrelsen gjort framställning om erhállande av elektrisk kraft från Älvkarleby kraftverk för drift av elektricitetsverket vid Drottningholm, hade möjlighet stállts i utsikt att under in-ståndande sommar kunna framdraga sådan kraftledning. I anledning härav hade från elektriska prövningsanstalten inforrats plan och kostnadsförslag för de nödvändiga omändringsarbetena samt för ytterligare utvidgning av belysningsledningarna till villaområdet á Malmen ävensom för belysning i arbetare- och andra bostadslägenheter inom kungsgården tillhöriga byggnader. Kostnadsförslaget, som i avskrift funnes handlingarna bilagt, slutade på en summa av 52,000 kronor, vartill

komme av vattenfallsstyrelsen fordrad engångskostnad med anledning av dyrtiden av 10,000 kronor, eller tillhopa 62,000 kronor. Till dessa kostnader kunde ståthållarämbetet av slottskassans tillgängliga medel bidra med 4,000 kronor.

Med hänsyn till den stora risk och skada ett avstannande av elektricitetsverket skulle medföra, och då enligt uppgift vattenfallsstyrelsen nästa år komme att höja priset å elektrisk ström, varemot i ett under innevarande år upprättat kontrakt på 40 år det nuvarande lägre strömpriset skulle garanteras, hade ståthållarämbetet, ehuru den beräknade kostnaden syntes mycket hög, icke tvekat att förorda arbetets snara utförande. Ämbetet hemställde förty om utverkande av ett anslag för ändamålet av högst 58,000 kronor.

Beträffande *Ulriksdals slott* har ståthållarämbetet på detta och Haga slott i skrivelse den 15 november 1917 — efter erinran att i planerna för pågående restaurering av förstnämnda slott inginge även anordnande av elektrisk belysning därstädes — vidare anfört följande:

*Ståthållar-
ämbetet på
Ulriksdals och
Haga slott.*

En ytterledning vore avsedd att framdragas från Älvkarleö kraftverks högspänningsledning i trakten av Järva järnvägsstation förbi Neder Järva, Jakobsdal, Stocksunds och Råsunda pumpstation vid Ulriksdals allé samt Ulriksdals värdshus fram till slottet och hade av kraftverket färdigbyggts fram till nämnda pumpstation, där den elektriska kraften redan tagits i bruk.

Då belysning inom till Ulriksdals slott och kungsgård hörande lägenheter under nuvarande förhållanden vore ytterst svår att åstadkomma och någon ytterbelysning icke kunde åvägabringas, ett ur flera synpunkter olämpligt förhållande, som icke syntes böra få under någon längre tid fortfara, hade genom elektriska provningsanstalten förslag uppgjorts att i samband med anordnande av elektrisk belysning i slottet framdraga dylik till kungsgårdens övriga lägenheter ävensom att anordna ytterbelysning.

Detta förslag hade upprättats under förutsättning av framdragande av elektrisk belysning inom olika avdelningar av Ulriksdals kungsgård, och hade kostnaderna för de elektriska anläggningarna inom samtliga dessa avdelningar av anstalten beräknats till omkring 25,000 kronor.

Ståthållarämbetet för sin del ansåge, att endast ett mindre antal lägenheter å kungsgården borde i första hand elektrifieras, nämligen det så kallade konfidenshuset, ståthållarbostället Beylon, kamrerarebostaden, den så kallade kavaljersbyggnaden samt lägenheten Ulriksdals värdshus, varjämte ytterbelysning delvis borde utföras. Kostnaderna härför skulle enligt gjorda beräkningar uppgå till 12,455, vilken summa enligt ståthållarämbetets förmenande borde, med hänsyn till anordnande av lämpligt rum för en transformator, avrundas till 13,000 kronor. Då slottskassans tillgångar och beräknade inkomster icke kunde bekosta denna anläggning, hade ståthållarämbetet ansett sig böra hemställa, huruvida icke erforderligt belopp av djurgårdskassans överskottsmedel kunde få disponeras för anläggningens utförande.

Samma ståthållarämbete har i särskild skrivelse den 15 november 1917 beträffande *Haga slott* anfört:

Sedan Älvkarleö kraftverk framdragit elektrisk högspänningsledning från trakten av Järva järnvägsstation till Hagalunds municipalsambälles pumpstation

vid Frösundavik, hade en undersökning föranstaltats rörande anordnande av elektrisk belysning inom Haga slott, med användande av ström från nämnda ledning. Denna undersökning hade utförts av elektriska provningsanstalten, vilken samtidigt verkställt en approximativ kostnadsberäkning.

Av denna utredning och beräkning framginge, att anordnandet av elektrisk belysning inom Haga slott och ekonomihuset därstädes skulle draga en kostnad av 15,500 kronor. Då Haga slottskassas tillgångar och beräknade inkomster icke kunde bekosta en sådan anläggning, hemställde ståthållarämbetet, att av djurgårdskassans överskottsmedel erforderlig summa måtte få disponeras för ovannämnda anläggnings utförande.

Ståthållarämbetet på Ulriksdals och Haga slott har vidare i skrivelse den 9 nästlidna februari, under hänvisning till ämbetets båda sist berörda skrivelser, erinrat, att prisstegring å såväl materiel som arbetskraft inträffat, sedan ovan berörda kostnadsberäkningar utfördes, samt i anledning härav och då säkerhet icke funnes för eventuella ytterligare prisförhöjningar, hemställt, att de av ämbetet beräknade kostnadssummorna måtte för säkerställande av arbetenas utförande höjas för Ulriksdals slott till 16,250 kronor och för Haga slott till 19,125 kronor.

Vidkommande slutligen *Strömsholms slott* tillåter jag mig till en början erinra, att Kungl. Maj:t på lantförsvarsdepartementets föredragning genom beslut den 18 oktober 1917, i anledning av en av chefen för ridskolan därom gjord framställning, å förskottstitel anvisat ett belopp av 37,500 kronor för anordnande av elektrisk belysning i de åt ridskolan upplåtna lokaler, vilket belopp sedermera i en den 8 februari 1918 till riksdagen avlåten proposition, nr 118, jämte en mångfald andra förskottsvis bestridda utgifter för lantförsvarets behov, hos riksdagen anmälts till ersättande.

Ståthållar-
ämbetet på
Strömsholms
slott

I ett den 15 november 1917 avgivet yttrande i fråga om de närmare anordningarna för inledandet av elektrisk belysning i de åt ridskolan upplåtta lokalerna å Strömsholms slott har nu ståthållarämbetet å nämnda slott framhållit lämpligheten av att i samband därmed verkställa elektrifiering av två till slottet hörande, av ridskolan icke disponerade byggnader, båda belägna i närheten av den för slottets elektrifiering anlagda transformatorn, nämligen den så kallade pagebyggnaden (bostad för slottsbetjäning och hyresgäster) samt kamrerarebyggnaden (inrymmande bostad för åldfrun å Strömsholms slott samt trädgårdsmästaren ävensom boställsvåning för kamreraren).

Härom har ståthållarämbetet vidare anfört följande:

Ståthållarämbetet hade från allmänna svenska elektriska aktiebolaget infordrat kostnadsförslag i fråga om ledningar till och belysningsnät i dessa byggnader, utvisande att kostnaderna för dessa arbetens utförande enligt nu gällande pris skulle uppgå till 2,625 kronor, vartill komme kostnader för servisledningar 130 kronor eller tillhoppa 2,755 kronor. Från denna summa borde dock avdragas kostnader för armatur och glödlampor till 53 ljuspunkter, vilka kostnader borde bestridas av respektive bostadsinnehavare.

I betraktande av de höga pris, som såväl fotogén som andra belysningsmedel sannolikt komme att betinga under en följd av år, ville ståthållarämbetet framhålla önskvärdheten av att arbetet måtte komma till utförande ju förr dess hellre. Då slottskassan saknade medel till bestridande av den beräknade kostnaden härför, hemställde ämbetet om anskaffande av därtill erforderliga medel.

Beträffande här ovan omförmälda framställningar från de olika ståthållarämbetena uttalar riksmarskalksämberet i sin förberörda skrivelse den 28 mars 1918, att ämbetet funne dem synnerligen beaktansvärda, samt yttrar vidare:

Riksmarskalksämberet.

»Särskilt i fråga om Drottningholms slott finner riksmarskalksämberet, med hänsyn till de stora värden, som kunna sättas på spel, och till de av ståthållarämbetet framhållna övriga synnerligen allvarliga olägenheter, som torde komma att uppstå, därest det där befintliga elektricitetsverket icke längre vore i stånd att fungera, det oavvisligen nödvändigt, att åtgärder snarast vidtagas för att säkerställa driften vid detta elektricitetsverk. De av ståthållarämbetet insända och till utförande förordade förslag i sådant syfte anser riksmarskalksämberet vara välgrundade och böra komma till utförande ju förr dess hellre. Även om de beräknade kostnaderna därför förefalla höga, torde likväl de fördelar, som erhållas för Drottningholms slott och kungsgård genom förslagens utförande, vara synnerligen avsevärda, då säkerhet därigenom vinnes för ständig tillgång på elektrisk kraft såväl för inre och yttre belysning samt värme- och vattenledningar som även för de för jordbrukets ohindrade drift erforderliga maskinella anordningar m. m.

Med hänsyn härtill och då, enligt vad ståthållarämbetet meddelat, genom frågans uppskjutande kostnaderna skulle komma att avsevärt stegas, tvekar riksmarskalksämberet icke att i underdånighet tillstyrka, att ifrågavarande förslag till anskaffande av elektrisk kraft för Drottningholms elektricitetsverk måtte medgivas få komma till utförande under innevarande år genom riksmarskalksämberets försorg och i huvudsaklig överensstämmelse med det av ståthållarämbetet avlämnade förslag; och skall riksmarskalksämberet här nedan tillåta sig framställa förslag i fråga om beredande av härför erforderliga medel.

Beträffande vidare de av ståthållarämbetena å Ulriksdals, Haga och Strömsholms slott framlagda, här ovan relaterade förslag till anskaffande av elektrisk kraft för belysning inom vissa byggnader och lägenheter hörande till nämnda slott och kungsgårdar, håller riksmarskalksämberet före, att jämväl de sålunda föreslagna åtgärderna äro högéligen av behovet påkallade och böra med snaraste komma till utförande.

De svårigheter och olägenheter, som uppstått på grund av brist på såväl inre som yttre belysning vid nämnda slott och kungsgårdar hava, särskilt under

sistförflutna vinter, varit kännbara och omkostnaderna för den belysning, som kunnat åstadkommas, hava på grund av nu rådande höga priser på detta område i avsevärd mån stegrats. Då enligt riksmarskalksämbetets förmenande man ännu för lång tid framåt lärer få räkna med liknande höga priser, torde det även för nämnda slott och kungsgårdar komma att ställa sig i ekonomiskt avseende betydligt fördelaktigare att därstädes under innevarande år genomföra de föreslagna elektriska belysningsanordningarna.

Riksmarskalksämbetet, som icke finner något att erinra mot de av de respektive ståthållarämbeten framlagda förslagen och kostnadsberäkningarna, däri inbegripna de av ståthållarämbetet på Ulriksdals och Haga slott på grund av stegrade priser beräknade förhöjda kostnaderna för arbeten vid dessa slott, får därför, under åberopande av vad här anförts och vad handlingarna i övrigt innehålla, i underdånighet tillstyrka ett utförande genom riksmarskalksämbetets försorg i enlighet med de uppgjorda förslagen av anordnandet av elektrisk inner- och ytterbelysning beträffande angivna byggnader och lägenheter vid Ulriksdals, Haga och Strömsholms slott och kungsgårdar.

Beträffande kostnaderna för samtliga de sålunda föreslagna och av riksmarskalksämbetet förordade elektrifieringsåtgärderna hava dessa, såsom ovan nämnts, beräknats till följande belopp, nämligen:

för anskaffande av elektrisk kraft till Drottningholms elektricitetsverk	kronor	62,000: —
» elektrifiering av vissa byggnader och lägenheter m. m. vid Ulriksdal	»	16,250: —
» d:o d:o vid Haga	»	19,125: —
» d:o d:o » Strömsholm	»	2,755: —
	eller tillhopa kronor	100,130: —

Av denna summa har ståthållarämbetet på Drottningholms slott förklarar sig kunna bidra med ett belopp av kronor 4,000, vadan alltså skulle återstå, behöfliga medel, 96,130 kronor.

Med hänsyn likväl till den osäkerhet i fråga om gällande priser å material m. m. för de ifrågasatta anläggningarna, i det ytterligare prisstegringar under året torde kunna inträffa, lärer, enligt riksmarskalksämbetets förmenande, totalsumman för anläggningarnas utförande böra beräknas till i runt tal omkring 100,000 kronor.

Vad därefter beträffar frågan om sättet för beredande av de härför erforderliga medlen har riksmarskalksämbetet, då de ifrågasatta anordningarna och arbetena otvivelaktigt äro att anse såsom åtgärder avseende ett förbättrat underhåll av de respektive slotten och ett skyddande av desamma mot allvarliga olägenheter och faror — ej minst ur brandfaresynpunkt — ansett sig böra i underdånighet föreslå, att erforderliga belopp ur djurgårdskassans överskott måtte få användas för bestridande av kostnaderna för de nu ifrågasatta elektriska anläggningarna. Riksmarskalksämbetet tillåter sig härvid i underdånighet erinra om riksdagens i underdånig skrivelse den 17 mars 1908 gjorda anhållan, 'att Eders Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och i vad mån de till djurgårdskassan inflytande inkomster kunde, förutom till det med kassan eljest avsedda ändamål, användas jämväl till de kungl. lustslottens underhåll'.

Sammanlagda beloppet av kostnaderna för de nu ifrågasatta arbetena, eller

100,000 kronor, är visserligen betydligt större, än att detsamma skulle kunna på en gång eller — med hänsyn till de belopp, som enligt vad här ovan inledningsvis omförmälts, äro bestämda att årligen under ett antal år framåt ur djurgårdskassan utgå till bestridande av kostnader för restaurering av Ulriksdals slott samt underhåll av Hagaparken — inom de allra närmaste åren av djurgårdskassans överskott utbetalas, men riksmarskalksämberet anser sig kunna uttala, att hinder icke lär möta för djurgårdskassan att av dess överskott bestrida jämväl nu ifrågasatta omkostnader, under förutsättning att bestridandet av desamma måtte få anordnas i likhet med vad i fråga om bestridandet av förberörda kostnader för restaurering av Ulriksdals slott blivit i nåder bestämt, nämligen så, att riksmarskalksämberet bemyndigas i mån av behov upplåna för ändamålet erforderliga belopp och sedermera återbetala de upplånade medlen under en viss följd av år, med en annuitet, som riksmarskalksämberet tillåter sig här förslagsvis upptaga till 10,000 kronor.»

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer riksmarskalksämberet, att för utförande av nu ifrågavarande elektriska anläggningar vid Drottningholms, Ulriksdals, Haga och Strömsholms lustslott, vilka anläggningar beräknats draga en kostnad av omkring 100,000 kronor, måtte få av djurgårdskassans överskottsmedel årligen under den tid, som kunde bliva erforderlig för dessa kostnaders amortering och förskotterade medels förräntande, utanordnas ett belopp av högst 10,000 kronor, att på skeende rekvisitioner utbetalas till riksmarskalksämberet till ersättande av utav ämberet förskotterade medel.

Tillika förklarar sig ämberet, under förutsättning av bifall till denna hemställan, framdeles skola till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till anskaffande av det kapitalbelopp, som erfordrades för bestridande av kostnaderna för de ifrågasatta elektrifieringsåtgärderna.

Vidkommande slutligen möjligheten att med djurgårdskassans överskottsmedel innevarande och följande år bestrida härovan omförmälda, därtill föreslagna utgifter anför riksmarskalksämberet följande.

»Djurgårdskassans behållning vid ingången av innevarande år uppgick till 102,956 kronor 44 öre. Om härifrån dragas de belopp, som, enligt vad här ovan inledningsvis omförmälts, medgivits under innevarande år utgå ur djurgårdskassan, tillhopa 59,000 kronor, så lär återstoden av nämnda behållning jämte de överskottsmedel, vilka under innevarande år enligt verkställda beräkningar rörande kassans inkomster och utgifter kunna väntas bliva disponibla utöver djurgårdens egna behov, säkerligen kunna beräknas komma att under årets lopp uppgå till sammanlagt omkring kronor 65,000; och skulle alltså, därest riksmarskalksämberets här ovan framställda förslag till användande av medel från djurgårdskassan innevarande år vunne nådigt bifall, vid innevarande års slut behållningen i kassan till år 1919 kunna beräknas till omkring kronor 43,000; denna behållning jämte under

*Riksmarskalksämberet
angående
djurgårdskassans
ställning.*

år 1919 och, såsom med all sannolikhet torde kunna beräknas, även under följande år uppkommande överskottsmedel synas utan tvivel fullt tillräckliga att därav utbetala såväl förut i nåder medgivna utbetalningar till gäldande av förskotterade medel för Ulriksdals restaurering samt till underhåll av Hagaparken som även här ovan för innevarande och följande år föreslagna utbetalningar.»

Departements-
chefen.

Mot förslaget om anvisande av medel från djurgårdskassans överskott — till samma belopp som för år 1918 — för säkerställande av Ulriksdals kungsgårds förvaltning och drift under år 1919 har jag intet att erinra.

Även förslaget om åtgärder för anskaffande av elektrisk kraft till Drottningholms elektricitetsverk samt införande av elektrisk belysning i vissa till Ulriksdals, Haga och Strömsholms slott hörande lägenheter och byggnader m. m. synes mig, såsom ägnat att tillgodose ett ur såväl ellsäkerhets- som andra synpunkter kännbart behov, förtjäna beaktande.

Riksmarskalksämhetets förslag innebär, att kostnadsfrågan skulle — utan belastande av riksbudgeten — lösas genom upplåning av de för arbetenas utförande behövlige medlen och dessa medels amortering genom årliga utbetalningar från djurgårdskassans överskott. En liknande utväg i avseende å sättet för anskaffandet av de erforderliga medlen, som nu av riksmarskalksämhetet förordas, har redan förut en gång anlåtats för ett likartat ändamål, nämligen då fråga var om utförande av vissa mera omfattande reparationsarbeten å Ulriksdals slott. Jämväl i detta fall föreslog riksmarskalksämhetet, att erforderliga medel skulle få upplånas för att sedermera amorteras genom årliga utbetalningar från djurgårdskassans överskottsmedel. Detta förslag föranledde ingen annan erinran än att, då frågan den 7 april 1916 för Kungl. Maj:t anmälde, dåvarande chefen för finansdepartementet, på sätt av det vid propositionen nr 179 till 1916 års riksdag fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden framgår, såsom sin mening uttalade, att, därest lånevågen behövde anlitas för uppbringande av det erforderliga kapitalbeloppet, lånet borde upptagas av allmänna medel. I enlighet med den av departementschefen sålunda uttalade åsikten och sedan riksdagen medgivit, att tilläventyrs upplånade medel finge amorteras genom årliga avbetalningar ur djurgårdskassans överskott, har i detta fall saken så ordnats, att riksmarskalksämhetet av Kungl. Maj:t bemyndigats att upplåna det erforderliga kapitalbeloppet ur den under statskontorets förvaltning stående djurgårdsfonden, varjämte närmare föreskrifter av Kungl. Maj:t meddelats angående förräntningen och återbetalningen av sagda belopp.

Även i nu förevarande fall synes mig, därest det erforderliga kapitalet skall anskaffas genom upplåning, lånet såvitt möjligt böra upp-

tagas av allmänna medel. Härvid låge närmast till hands att anlita djurgårdsfonden. Betänkligheter kunna emellertid förefinnas mot att för detta ändamål binda ett så avsevärt belopp av fondens tillgångar; och är jag för dagen icke beredd att uttala mig om sättet för de erforderliga lånemedlens anskaffande. Med det närmare ordnandet av lånefrågan torde ock lämpligast böra anstå, till dess riksmarskalksämberet inkommit med det förslag rörande sättet för kapitalanskaffningen, som ämbetet i sin förberörda skrivelse av den 28 mars 1918 ställt i utsikt.

Mot de av riksmarskalksämberet framlagda beräkningarna rörande kostnaderna för de ifrågasatta elektrifieringsarbetena har jag intet att erinra. Jag anser mig endast, i anledning av vad ståthållarämbetet å Strömsholms slott anfört i fråga om vissa bostadsinnehavares skyldighet att bestrida kostnaderna för armatur och glödlampor, böra anmärka, att denna omständighet, med hänsyn till de relativt obetydliga belopp, vartill dessa kostnadsbidrag kunna belöpa sig, samt de osäkra prisförhållandena över huvudtaget, icke synes mig böra föranleda någon minskning i det beräknade totala kostnadsbeloppet, 100,000 kronor.

Att, på sätt riksmarskalksämberet förutsätter, för ett antal år framåt binda djurgårdskassan vid årliga utbetalningar till det avsevärda beloppet av 10,000 kronor för amortering av det kapitalbelopp, som skulle upplånas, kan jag, oaktat de upplysningar, som av ämbetet lämnats rörande djurgårdskassans ställning och beräknade behållning, endast med tvekan förorda. Då det emellertid synes mig vara av nu rådande förhållanden påkallat att vidtaga de ifrågasatta elektrifieringsåtgärderna, finner jag mig dock kunna tillstyrka framställning till riksdagen i överensstämmelse med riksmarskalksämberets förslag. Huru många år som vid en årlig inbetalning av 10,000 kronor kunna åtgå för amortering av hela det beräknade kostnadsbeloppet, 100,000 kronor, är givetvis beroende av den räntefot, till vilken lånet kan erhållas, och låter sig alltså icke på förhand säga.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva,
att av djurgårdskassans överskottsmedel må utbetalas
dels under år 1919

till säkerställande av Ulriksdals kungsgårds förvaltning och drift högst kronor 12,000: —

dels ock under innevarande år samt därefter tillsvidare årligen under erforderlig tid

för anskaffande av elektrisk kraft till Drottningholms elektricitetsverk samt anordnande av elektrisk belysning i vissa till Ulriksdals, Haga och Strömsholms slott hörande lägenheter och byggnader m. m. intill ett sammanlagt belopp av 100,000 kronor ävensom till gäldande av ränta härå, i den mån medel för ändamålet av riksmarskalksämbetet upplånats, ett belopp av högst kronor 10,000: —.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däruti statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition i ämnet till riksdagen avlåtas av den lydelse, bil. litt. . . . till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Stig Östergren.